

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2006/148

Karar Sayısı : 2007/16

Karar Günü : 7.2.2007

Resmi Gazete Tarih-Sayısı :29.12.2007 - 26741

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara Sekizinci İdare Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 22.12.2005 günlü, 5435 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 42. maddesi ile değiştirilen "I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ"nin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

31.8.1996 tarihinde birinci sınıfa ayrılan ve bu tarihten itibaren 3 yıl 7 ay 17 gün çalıştıktan sonra Kırıkkale Cumhuriyet Savcısı olarak görev yapmakta iken 17.4.2000 tarihinde emekliye ayrılan davacıya Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü tarafından 5800 ek gösterge üzerinden emekli aylığı bağlanmıştır.

Davacı 22.12.2005 günlü, 5435 sayılı Kanunla değişik 2802 sayılı Kanunun 15. maddesinin ikinci fıkrasındaki, "*Birinci sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren üç yıl süre ile başarılı görev yapmış ve birinci sınıfa ayrılma niteliklerini yitirmemiş hâkim ve savcılar birinci sınıf olurlar.*" hükmü gereğince birinci sınıf savcı olma hakkını kazandığı ve 5800 ek gösterge rakamının 7600 olarak uygulanması gerektiği talebiyle Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü'ne başvuruda bulunmuş, talebin reddi üzerine redde ilişkin işlemin iptali istemiyle Ankara Sekizinci İdare Mahkemesi'nde açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırılık iddiasını ciddi bulan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Kural

İtiraz konusu yasa kuralı 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 22.12.2005 günlü, 5435 sayılı Kanunun 42. maddesi ile değiştirilen,

"I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ

UNVAN	DERECE	EK GÖSTERGE
a) Anayasa Mahkemesi Başkanı, Yargıtay Birinci Başkanı, Danıştay Başkanı, Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Danıştay Başsavcısı	1	8000

b) Anayasa Mahkemesi üyeleri, Yargıtay üyeleri, Danıştay üyeleri, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, birinci sınıf hakim ve savcılıkta üç yılını doldurup Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kaybetmemiş olanlar, Adalet Bakanlığı Müsteşarı	1	7600
c) Birinci sınıfa ayrılmış, bu sınıfa ayrıldığı tarihten itibaren de meslekte üç yılını doldurmuş, Yargıtay ve Danıştay üyeliğine seçilme hakkını kazanmış birinci sınıf hakim ve savcılar	1	5800
d) Bu Kanuna göre birinci sınıfa ayrılmalarına karar verilmiş olup da birinci derece aylığını almış olan hakim ve savcılar	1	4800
e) Diğer hakim ve savcılar	1	4000
	2	3600
	3	3000
	4	2300
	5	2200
	6	1600
	7	1500
	8	

şeklindeki "I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ"dir.

B- Dayanılan Anayasa Kuralı

İptali istenilen kuralın Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK ve Serruh KALELİ'nin katılmalarıyla 22.11.2006 günü yapılan ilk inceleme toplantısında öncelikle uygulanacak kural konusu ele alınmıştır.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler bakmakta oldukları davalarda uygulanacak yasa ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve görevine giren bir dava bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Buna göre, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 5435 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 42. maddesi ile değiştirilen "I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ"nin; (a), (d) ve (e) bentlerinin, itiraz başvurusunda bulunan Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulanacak kural olmadığı anlaşıldığından, bu bentlere ilişkin başvurunun Mahkeme'nin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE OY BİRLİĞİ ile, (b) ve (c) bentlerinin, dosyada eksiklik bulunmadığından ESASININ İNCELENMESİNE, Mehmet ERTEN'in "(c) bendinin esasına geçilmemesi gerektiği" yolundaki karşı oyu ve OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kural, dayanan Anayasa kuralı ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Sınırlama Sorunu

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddelerine göre, Anayasa Mahkemesi'ne yapılacak başvurular, itiraz yoluna başvuran Mahkeme'nin bakmakta olduğu davada uygulayacağı yasa kuralları ile sınırlıdır.

Başvuru kararında, 24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununun 22.12.2005 günlü, 5435 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 42. maddesi ile değiştirilen "I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ"nin tamamının iptali istenmiştir. Davacı tarafından statüleri aynı olan birinci sınıf hakimler arasında bu sınıfta üç yılını doldurup doldurmadığına bakılarak farklı ek gösterge düzenlenmesinin anayasal eşitliği bozduğu iddia edilmektedir. Bu nedenle Cetvel'in (b) bendine ilişkin esas incelemenin, "...üç yılını doldurup..." ibaresi ile sınırlı olarak yapılmasına karar verilmiştir.

B- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, itiraz konusu kural ile, birinci sınıf olduğu halde bu sınıfta üç yılını doldurmamış bulunan bir hakim ve savcı ile yine birinci sınıf olup bu sınıfta üç yılını doldurmuş bulunan bir hakim ve savcı arasında ek gösterge yönünden bir eşitsizlik yaratıldığı, halbuki tüm birinci sınıf hakim ve savcılarının aynı hukuki konumda oldukları, dolayısıyla söz konusu kuralın aynı durumda olanlara farklı düzenleme içerdiğinden eşitlik ilkesine aykırılık oluşturacağı ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 10. maddesinde, *"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."* denilerek hukukun temel ilkelerinden olan eşitlik ilkesine yer verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin değişik kararlarında vurgulandığı gibi yasa önünde eşitlik; herkesin her yönden aynı kurallara bağlı olacağı anlamına gelmez. Yasaların uygulanmasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayrılığı gözetilmesi ve bu nedenlerle eşitsizliğe yol açılması Anayasa katında geçerli görülemez. Bu mutlak yasak,

birbiriyle aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanmasını ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemektedir. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve değişik uygulamaları gerekli kılabilir. Aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme aykırılık oluşturur. Anayasa'nın amaçladığı eşitlik, eylemli değil hukuksal eşitliktir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik çiğnenmiş olmaz.

Devlet memurları ve diğer kamu görevlilerinin aylıklarının ödenmesinde esas unsur olarak derece ve kademelerine göre belirlenmiş göstergeler esas alınmaktadır. Derece ve kademelerin belirlenmesinde temel unsur ise hizmet süresidir. Nitekim kademe ilerlemesi yapılabilmesi için bulunulan kademede bir yıl çalışmış olmak öncelikli şarttır. Derece yükselmesinde ise bulunulan derecede memurlar için üç yıl, hakim ve savcılar için iki yıl çalışmış olmak gereklidir. Dolayısıyla memur ve diğer kamu görevlilerinin aylıklarının ödenmesinde, görevlerinin niteliği, ünvanları da önemli olmakla birlikte aslanan kamu hizmetinde geçirdiği süredir.

Birinci sınıf hakim ve savcı ile birinci sınıfta üç yılını doldurmuş bir hakim ve savcının kamu hizmetinde geçirdikleri süre ve meslek kıdemleri göz önünde tutulduğunda aynı hukuksal konumda bulunmadıkları açıktır.

Bu nedenle, aynı hukuksal konumda bulunmayan birinci sınıf hakim ve savcı ile birinci sınıfta üç yılını doldurmuş bulunan hakim ve savcı için farklı ek göstergeler düzenlenmesi Anayasa'nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmayacağından itirazın reddi gerekir.

VI- SONUÇ

24.2.1983 günlü, 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu'nun 22.12.2005 günlü, 5435 sayılı, Hâkimler ve Savcılar Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 42. maddesiyle değiştirilen "I SAYILI EK GÖSTERGE CETVELİ"nin, (b) bendinde yer alan "...üç yılını doldurup..." ibaresi ile (c) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 7.2.2007 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Tülay TUĞCU	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Ahmet AKYALÇIN	Mehmet ERTEN

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

A. Necmi ÖZLER

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY YAZISI

Başvuru kararında, 5435 sayılı Kanun'un 42. maddesiyle getirilen 2802 sayılı Kanuna ekli 1 sayılı ek gösterge cetvelinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

1 sayılı ek gösterge cetveli, a), b), c), d) ve e) bentlerinden oluşmaktadır. Davacı, almakta olduğu c) bendindeki 5800 ek göstergenin, b) bendindeki 7600 ek göstergeye yükseltilmesini istemiştir. Bu istemi, b) bendinde öngörülen şartları taşımadığı öne sürülerek idarenin 8 Şubat 2006 günlü ve B.07.1.EMS.1.0.03.01./47.552.197 sayılı işlemiyle reddedilmiştir. Başvuru kararındaki bilgilerden, davacının, b) bendinde aranan diğer koşullardan biri olan üç yılı doldurma şartını taşımadığı için bu istemi idarece reddedilmiştir. Buna göre, davacının 7600 ek göstergesi almasına engel teşkil eden kural 1 sayılı ek gösterge cetvelinin b) bendindeki düzenlemedir. Olayın çözümünde uygulanacak kural olduğu için de esasının incelenmesi gerekir. Çoğunluğun, b) bendi ile birlikte uygulanacak kural olduğunu kabul ederek esasının incelenmesine karar verdiği 1 sayılı ek gösterge cetvelinin, c) bendi ise öngördüğü şartlar bakımından davacının durumuna uymakta ve davacı c) bendinde yer alan 5800 ek gösterge üzerinden zaten emekli maaşı almaktadır. Bu nedenle söz konusu kuralın incelenmesi sonucu verilecek olan kararın, davacının durumunu değiştirmeyeceği açıktır. Dolayısıyla ihtilafın çözümüne yardımcı olmayan c) bendindeki düzenleme somut olayda uygulanacak kural değildir. Bu bende yönelik başvurunun da a), d) ve e) bentlerinde olduğu gibi yetkisizlik nedeniyle reddine karar verilmesi gerekir.

Yukarıda açıklanan nedenle çoğunluk kararına katılmadım. 23.11.2006

Üye

Mehmet ERTEN